

List of references:

1. Chulinda L.I., Sopilnyk R.L., Trofanchuk H.I., Semchuk Yu.I. Verkhovenstvo prava: Navchalnyi posibnyk. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2023. 280 p.
2. Shevchuk S. Pryntsyp verkhovenstva prava ta naivyshcha yurydychna syla Konstytutsii Ukrainy. *Pravo Ukrainy*. 2019. № 5. P. 172-189.
3. Rolz Dzh. Teoriia spravedlyvosti: per. z anhl. K.: Osnovy, 2021. 822 p.

УДК 341(043.2)

ВІЙСЬКОВА АГРЕСІЯ РФ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ НА РОЗВИТОК ПРАВА В УКРАЇНІ

Іван Лукавий, Данііл Плєсканюк

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Ірина Варава, доктор філософії

Ключові слова: військова агресія, суверенітет, Україна, право, національна безпека.

Вступ. Початок військової агресії російської федерації (рф) проти України у 2022 році та її продовження у 2024 році має серйозні наслідки для розвитку правової системи України та становить загрозу для міжнародного порядку. Повномасштабне вторгнення призвело до інтенсивного використання військових засобів та порушення міжнародного права, зокрема принципів суверенітету та недоторканності територіальної цілісності.

Військова агресія рф в Україні у 2022-2024 роках змусила український уряд прийняти ряд законодавчих актів для забезпечення національної безпеки та правопорядку. Це Закони, спрямовані на посилення обороноздатності, забезпечення прав людини на тимчасово окупованих територіях та зміцнення механізмів захисту країни від зовнішньої агресії: Закон України «Про оборону, Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей» тощо.

Результати. Упродовж 2022-2024 років Україна активно розвиває свої військові сили та модернізує оборонну галузь. Це включає в себе підвищення фінансування оборони, реформування військових структур та вдосконалення оборонної стратегії [1].

Військова агресія призвела до серйозних порушень прав людини на окупованих територіях, включаючи самовільне захоплення, тортури та обмеження свободи. Уряд України спільно з міжнародними партнерами активно працює над міжнародним

засудженням цих порушень та захистом прав людини. Ці події 2022-2024 років мають значний міжнародний вплив, порушуючи міжнародний порядок та викликаючи засудження союзників України у міжнародній спільноті. Міжнародні зусилля для зупинення конфлікту та відновлення територіальної цілісності України набирають все більшого значення [2].

Військова агресія РФ супроводжується серйозними порушеннями принципів міжнародного права, зокрема Загальної декларації прав людини та Женевських конвенцій про захист цивільних осіб під час війни. Напад на суверенну територію України є порушенням принципу недоторканності територіальної цілісності, що становить основу міжнародного порядку. Наразі Україна стикається з гуманітарною кризою на окупованих територіях. Це охоплює проблеми доступу до медичних послуг, недостатньої харчової безпеки, порушень прав людини та масового внутрішнього переміщення населення.

Військова агресія також спричинила зростання міжнародної напруги та поділ українського суспільства. Це може мати серйозні наслідки для стабільності країни та загрожувати її внутрішньому порядку надалі. Війна має значний вплив на економіку України. Напади та окупація територій призводять до руйнування інфраструктури, зменшення виробництва та інвестицій, що призводить до серйозних економічних втрат для країни. Вартість збитків і втрат від російської агресії вже сягають рекордних величин, а падіння реального ВВП в Україні є більш глибоким, ніж у більшості країн, які мали досвід збройних конфліктів [3].

Міжнародне співтовариство реагує на військову агресію російської федерації шляхом введення санкцій, засудження дій та підтримки України у відновленні миру та стабільності. Однак ефективне врегулювання конфлікту залишається найбільшою міжнародною проблемою [2].

Висновок

Військова агресія РФ та тривалий конфлікт в Україні мають серйозні наслідки для розвитку правової системи країни. Україна змушена приймати рішучі заходи для захисту своїх прав і свобод, забезпечення національної безпеки та міжнародного порядку.

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вер. 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 21.03.2024).

2. Генасамблея ООН ухвалила резолюцію на підтримку України. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/03/140327_un_resolution_ukraine_rl (дата звернення: 21.03.2024).

3. Фінансово-економічні наслідки війни. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoeconomichni_naslidki.html (дата звернення: 21.03.2024).

УДК 343.326:004.056.53(043.2)

КІБЕРБЕЗПЕКА В АВІАЦІЙНІЙ СФЕРІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Сисак Владислав Тарасович

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Лихова С.Я., д.ю.н., проф.

Ключові слова: кібербезпека, авіація, інформаційна безпека, кіберпростір, кіберзлочини, кібератака.

Більшість з нас сьогодні не може уявити своє життя без інформаційних технологій, які широко застосовуються в усіх сферах взаємодії, включаючи авіацію. Використання цих технологій має свої проблеми, особливо з погляду безпеки, оскільки кіберзагрози часто мають транснаціональний характер і впливають на національний, регіональний і міжнародний рівні. Цивільна авіація сьогодні не може існувати без належного захисту в кіберпросторі. В іншому випадку використання сучасних технологій і розробок у транспорті не матиме сенсу. Багатьом відомий термін «кібертероризм», який стає все більш відомим усім жителям планети [1].

Для наукового обґрунтування результатів досліджень на тему кібербезпеки в авіаційній сфері використаний аналітичний метод, а саме проаналізовано взаємозв'язок сучасних кіберзагроз в авіаційній сфері у правовому аспекті та зроблені висновки з використанням системно-структурного методу.

Так, комунікація через електронні засоби стала основою для банків, авіакомпаній та корпорацій, допомагаючи забезпечити їхню стабільність. Проте, кіберзлочинці не обов'язково діють на вулицях: студенти та підлітки з ноутбуками та доступом до мережі можуть стати злочинцями. У військових конфліктах вони перетворюються на інформаційних воїнів, використовуючи кібератаки та «взломи» для ефективних атак.

Під час військового конфлікту в Україні кібератаки шахраїв, які намагаються незаконно заволодіти коштами через Інтернет, завдають значної шкоди, подібно до руйнування на полі бою. Статистика вказує, що виявлені випадки кіберзлочинів зростали майже в 7,5 рази від 1998 по 2021 рік, не враховуючи класичні комп'ютерні правопорушення та рівень прихованості [2].